

VI. INFORMACJE

1. Nowe studia w Instytucie Liturgicznym PAT w roku akademickim 2008/2009

Sługa Boży Jan Paweł II w adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Europa* pisał: „Choć po II Soborze Watykańskim wiele uczyniono, by odnaleźć autentyczny sens liturgii, to sporo jeszcze pozostało do zrobienia. Konieczna jest stała odnowa i ciągła formacja wszystkich: kapłanów, osób konsekrowanych i świeckich” (n. 72).

Realizując postulat tej formacji, Instytut Liturgiczny PAT w Krakowie inicjuje nowe studia w roku akademickim 2008/2009. Są to studia licencjacko-doktoranckie w dziedzinie teologii z możliwością wyboru jednej z trzech opcji:

- liturgicznej,
- homiletycznej,
- katechumenalnej.

Studia przeznaczone są dla absolwentów teologii – duchownych i świeckich. Celem ich jest dogłębne poznanie liturgii Kościoła rzymskokatolickiego w kontekście innych liturgii chrześcijańskich (obrzydki wschodnie i zachodnie) i liturgii judaistycznej.

Zajęcia poprowadzą, oprócz teologów katolickich, teologowie prawosławni, teologowie protestanccy i rabini.

Szczegółowy program studiów można znaleźć na stronie internetowej: www.pat.krakow.pl

Zgłoszenia należy przysyłać do 15 września 2008 r. pod następującym adresem: Sekretariat Instytutu Liturgicznego PAT, 31-123 Kraków, ul. Szujskiego 4, tel. 012 422 69 57; e-mail: il@pat.krakow.pl

2. Piętnaste spotkanie Vox Clara Committee w Rzymie

Na stronie internetowej Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccdds/documents/rc_con_ccdds_doc_20_071205_press-release-vc_en.html ukazała się relacja z 15. spotkania grupy Vox Clara Committee, które odbyło się w dniach 30 listopada do 5 grudnia 2007 r. w biurach tejże Kongregacji w Rzymie. Notatka przypomina, że grupa ta została powołana 19 lipca 2001 r. celem przygotowania przekładu ksiąg liturgicznych dla krajów języka angielskiego. Przypomina także skład tej Komisji (podawany przy kolejnych relacjach) i zaznacza, że zamiast kard. Cormac Murphy-O'Connor z Londynu był bp David McGough, zaś nieobecny był kard. Francis George, O.M.I., z Chicago. Członkom tej grupy towarzyszyli konsultorzy: opat Cuthbert Johnson OSB (Anglia), ks. Dennis McManus (USA) i ks. prałat James P. Moroney (USA). Nieobecny był o. Jeremy Driscoll OSB (USA).

Większość prac poświęcona była tym razem rewizji przekładu dokonanego przez ICEL w tzw. Green Book: Mszy za zmarłych, Mszy wotywnych, II części tekstów własnych o świętych oraz antyfon *Missale Romanum*. Obecni uznali, że teksty te są wysokiej jakości i można je polecić Kongregacji do zatwierdzenia. Zajmowano się

także przeglądem dokonanych przez ICEL tłumaczeń tekstów okresowych tzw. Gray Book przewidzianych dla komisji mieszanej, podobnie jak w ostatnim roku teksty tzw. Green Book. Przedstawiono także Kongregacji zamierzenia dotyczące aprobaty Porządku Mszy (Ordo Missae), łącznie z przekładem Modlitw eucharystycznych.

Kard. Francis Arinze, prefekt Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów oraz abp Malcolm Ranjith, sekretarz Kongregacji, wyrazili wdzięczność za przygotowanie angielskojęzycznego wydania *Missale Romanum*.

Grupa Vox Clara Committee spotka się znowu we wrześniu 2008 r. w biurach Kongregacji ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w Rzymie.

3. Habilitacja z liturgiki w Poznaniu

W dniu 10 stycznia 2008 r. na Wydziale Teologicznym Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu odbyło się kolokwium habilitacyjne o. Kazimierza Lijki OMI z Obry, po którym o. Lijka otrzymał tytuł doktora habilitowanego. Recenzentami jego dorobku naukowego i rozprawy p.t. *Rewaloryzacja roli paschału w odnowionej liturgii Wigilii Paschalnej* byli: ks. prof. dr hab. Paweł Góralczyk z Warszawy, ks. prof. dr hab. Władysław Nowak z Olsztyna, ks. prof. dr hab. Helmut Sobeczko z Opola i ks. prof. dr hab. Jerzy Stefański z Poznania.

4. Nadzwyczajni szafarze Komunii św. w diecezji rzeszowskiej

Większość diecezji w Polsce od szeregu lat posiada nadzwyczajnych szafarzy Komunii św. Jest ich w całym kraju ponad cztery tysiące. Najwięcej z nich, bo ponad tysiąc posługuje w diecezji opolskiej, sześciuset w archidiecezji poznańskiej, pięciuset w diecezji tarnowskiej.

Do diecezji, które mają nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej, dołączy niebawem diecezja rzeszowska. Biskup rzeszowski Kazimierz Górny zobowiązał proboszczów do przedstawienia odpowiednich kandydatów z poszczególnych parafii. Ich zadaniem będzie roznoszenie Komunii Świętej chorym tuż po niedzielnej Eucharystii.

Funkcję nadzwyczajnych szafarzy w diecezji rzeszowskiej będą pełnić mężczyźni cieszący się dobrą opinią parafian i cechujący się głębokim życiem religijnym. Pod koniec stycznia 2007 r. kandydaci rozpoczęli kurs przygotowawczy, a w czerwcu 2008 r. Biskup Rzeszowski ustanowi ich nadzwyczajnymi szafarzami.

5. Zapowiedź specjalnej instrukcji w sprawie Mszy trydenckiej

W wywiadzie udzielonym dla tygodnika „Famiglia cristiana” (nr 1 z 6 stycznia 2008 r.) kard. Tarcisio Bertone, Watykański Sekretarz Stanu zapowiedział, że niebawem ukaże się specjalna instrukcja, wskazująca kryteria wprowadzania w życie Motu proprio papieża Benedykta XVI *Summorum Pontificum*.

6. Dzień otwartych drzwi w Niemieckim Instytucie liturgicznym w Trewirze

Dnia 17 grudnia 1947 r. został utworzony Niemiecki Instytut liturgiczny w Trewirze. Z okazji 60. rocznicy powstania tego Instytutu ogłoszono dzień otwartych drzwi.

W dniu 17 grudnia 2007 r. od godz. 9.00 do 18.00 przekazywano informacje o zadaniach i pracy Instytutu, przedstawiono stan jego biblioteki i możliwość korzystania z niej, były wykłady i możliwość rozmowy z referentami.

Przed południem była możliwość wysłuchania następujących referatów: „Internet jako sposób pracy parafii” (Albert Urban, kierownik biblioteki), „Wstawiać się u Boga za ludźmi. Modlitwa wstawieniowa w liturgii” (Artur Waibel, kierownik inicjatywy „Liturgie im Fernkurs”) i „Pola pracy Niemieckiego Instytutu liturgicznego” (dr Eberhard Amon, kierownik Instytutu).

Po południu wygłoszone były referaty: „Co nosi się w czasie liturgii? Szaty i nakrycia głowy od Mikołaja do dziś” (dr Andreas Poschmann, referent ds. ksiąg liturgicznych i publikacji pastoralno-liturgicznych); „Czy zawsze te same pieśni? W Adwencie i na Boże Narodzenie śpiewać coś nowego” (prof. Matthias Kreuels, referent ds. muzyki kościelnej); „Jak przebiega modlitwa w liturgii? Ćwiczenie ciała i ducha” (dr Eduard Nagel, redaktor czasopism „Gottesdienst” i „praxis gottesdienst”) oraz „Zwyczaje w Adwencie. Ich pochodzenie i zastosowanie w liturgii, duszpasterstwie i katechezie” (prof. dr Klaus Peter Dannecker, z Wydziału Teologicznego w Trewirze i oddziału naukowego Niemieckiego Instytutu liturgicznego).

7. Trzecia kaplica Wieczystej Adoracji w Poznaniu

Trzecią w Poznaniu kaplicę Wieczystej Adoracji, gdzie wierni będą mogli przez cały dzień modlić się przed wystawionym w monstrancji Najświętszym Sakramentem, zainaugurował uroczyste w sobotę 15 grudnia 2007 r. wieczorem w kościele Świętej Rodziny abp Stanisław Gądecki, metropolita poznański. Po Mszy abp Gądecki w asyście księży wniósł uroczyste do kaplicy umieszczony w posrebrzanej monstrancji Najświętszy Sakrament. Wierni będą mogli modlić się przed nim codziennie w godz. 6.30-21.

Pierwsza kaplica Wieczystej Adoracji powstała w Poznaniu w 1937 r.

8. Dzień studium na temat sztuki w służbie liturgii

1 grudnia 2007 r. odbył się w Rzymie kolejny doroczny dzień studium zorganizowany przez Kongregację ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Jego tematem było tym razem: „Wielkość i piękno w Jego świątyni. Sztuka w służbie liturgii”. Obszerna relacja z tego sympozjum znajduje się w dzienniku „L'Osservatore Romano” z dnia 3/4 grudnia 2007 r.

Moderatorem dyskusji był sekretarz Kongregacji, abp Malcom Ranjith. Wzywał on uczestników do tego, by w pierwszym rzędzie rozważali teologiczne zasady, na podstawie których budowane są przestrzenie i miejsca oraz implikacje, które ułatwiają lub utrudniają korzyści duchowe. Przypomniał m.in. apel kard. Ratzingera, aby niedostępne misterium Boga, które celebrowana liturgia przybliża, znalazło także czytelny wyraz przez formy, miejsca i przestrzenie liturgiczne.

Abp Mauro Piacenza, sekretarz Kongregacji ds. Duchowieństwa, wskazał na „dziwny paradoks”, do którego doszło w latach bezpośrednio po Soborze Watykańskim II. Wskazania Ojców soborowych dotyczące tematów sztuka, liturgia i prze-

strzeń kościelna często nie były uwzględniane pod zarzutem fałszywie rozumianego ducha Soboru. Abp podkreślił, że styl kościelny polega na równowadze, a nie na fanatyzmie i polemikach. Dlatego trzeba przestrzegać ustalonych norm i je objaśniać.

Biskup Julián López Martín z León (Hiszpania) i przewodniczący Komisji liturgicznej, podkreślił, że liturgiczna przestrzeń nie może być ukształtowana jako abstrakcyjna religijna przestrzeń, która może służyć do różnych celów. Musi być kształtowana wymiarem świętowania. Wszystkie elementy kościoła muszą służyć świętowaniu misterium. Muszą wyrażać misterium paschalne i być częścią mistagogii tajemnicy.

Abp Piacenza podkreślił, że musi istnieć jasność w przekazywaniu umów dotyczących budowy i wyposażenia budynków sakralnych.

Historyk sztuki o. Heinrich Pfeiffer TJ przedstawił zagadnienie interpretacji sacrum z pozycji współczesnych artystów. Zaznaczył, że do walki między sacrum i profanum należy sprawa piękna w kościołach. Sztuka kościelna musi wychodzić od liturgii i promieniować na cały świat. Jednocześnie artysta musi szukać nowych form wyrazu.

Abp Piacenza przypomniał na końcu, że to co piękne i dobre ma swoją cenę, nie wystarczy sama dobra wola. Celem osiągnięcia dobrych wyników trzeba przede wszystkim formacji duchowieństwa. Potrzeba księży, którzy będą protektorami sztuki sakralnej, natomiast artystom trzeba dać solidne wiadomości z dziedziny liturgii i teologii. Wielka korzyść może wynikać z dobrze funkcjonujących szkół sztuki sakralnej.

9. Udzielenie akolituatu żonatym mężczyznom, przyszłym diakonom stałym w Toruniu

Czterej żonaci mężczyźni, którzy od dwóch lat przygotowują się w Ośrodku Formacji Diakonów Stałych w Przysieku k/Torunia do święceń diakonatu, zostali ustanowieni 2 grudnia 2007 r. w Toruniu w posłudze akolituatu i lektoratu. W czerwcu 2008 r. będą oni pierwszymi żonatymi mężczyznami w Polsce, którzy otrzymają święcenia diakonatu.

Mszy św. w katedrze świętych Janów przewodniczył pomocniczy biskup diecezji toruńskiej Józef Szamocki. W uroczystości brali udział ks. dr Dariusz Iwański, dyrektor Ośrodka w Przysieku oraz rodziny akolitów – ich żony i dzieci. Czterej kandydaci pochodzą z diecezji ełckiej, pelplińskiej i toruńskiej.

10. III Dni Muzyki Kościelnej w Krakowie

W dniach 19-25 listopada 2007 r. odbyły się w Krakowie III Dni Muzyki Kościelnej. W programie sympozjum w dniu 19 listopada było w Akademii Muzycznej międzynarodowe sympozjum naukowe na temat *Czy chorał gregoriański jest wciąż pierwszym śpiewem Kościoła? Prelegentami byli* ks. dr Wojciech Grygiel (PAT), ks. dr Robert Tyrała (AM Kraków, PAT), s. Susana Ferfaglia (PAT), ks. prof. Andrzej Zajac (PAT), prof. Bogusław Grabowski (AM Gdańsk), ks. dr Piotr Paćkowski (KUL, Lublin), Marcel Peres (Francja). Poruszone były m. in. następujące tematy: „Liturgia wczoraj i dziś, niezmiennie dla chwały Bożej i uświęcenia człowieka” (ks.

dr R. Tyrała), Motu proprio Benedykta XVI „Summorum Pontificum” jako szansa dla chorału gregoriańskiego (ks. dr W. Grygiel). W dniu 23 listopada w Auli Seminarium Księży Misjonarzy miała miejsce sesja naukowa o „Gorzkich żalach”, przygotowana w związku z 300. rocznicą powstania tego nabożeństwa. W dniu 24 listopada odbył się przegląd chórów Związku Chórów Kościelnych Caecilianum oraz dzień skupienia dla organistów. Dni Muzyki Kościelnej zakończyły się w Niedzielę Chrystusa Króla w katedrze na Wawelu uroczystymi nieszporemami i koncertem organowym Witolda Zalewskiego.

Organizatorami Dni Muzyki Kościelnej byli Archidiecezjalna Komisja Muzyki Kościelnej, Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna I i II stopnia w Krakowie, Polska Federacja Pueri Cantores, Związek Chórów Kościelnych Caecilianum, Zakład Muzyki Kościelnej Akademii Muzycznej w Krakowie, Katedra Muzyki Kościelnej Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie oraz Polska Prowincja Zgromadzenia Księży Misjonarzy św. Wincentego à Paulo.

11. Liturgiczne nowości wydawnicze

Książki

Athanasius Schneider, *Dominus Est. Riflessioni di un Vescovo dell'Asia Centrale sulla sacra Comunione*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2008, ISBN 88-209-8001-6.

Giuseppe Liberto, Maestro Direttore della Cappella Musicale Pontificia 'Sistina', *Mane nobiscum, Domine. Spartito*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2008, ISBN 88-209-7995-9.

Ufficio delle Celebrazioni Liturgiche del Sommo Pontefice, *La Nuova Icona Acheropita di Cristo Salvatore per la Liturgia Papale nella domenica di Pasqua*, Libreria Editrice Vaticana 2007, ISBN 88-209-7992-8.

Leandra Scoppati, *Codici e Liturgia a Bobbio. Testi, Musica e Scrittura (Secoli X-XII)*, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 2007, ISBN 88-209-7993-5.

Arte cristiana contemporanea. Arte Architettura Teologia Liturgia (Collana: Tra arte e teologia), a cura di Andrea Del Guercio, Ancora, Roma 2007, ISBN 88-514-0476-5.

Liturgia Godzin z Janem Pawłem II i Benedyktem XVI, red. ks. Paweł Ptasznik, Libreria Editrice Vaticana, Biblos, Tarnów 2007, ISBN 83-733247-7-0.

Jezu – pošlij robotników na żniwo swoje. Adoracje na nabożeństwa pierwszoczwartkowe o powołania kapłańskie, red. Kazimierz Werner, Wydawnictwo Biblos, Tarnów 2007, ISBN 83-733254-8-7.

Bp Wacław Józef Świerżawski, *Misterium Chrystusa i Kościoła. Zapowiedź – urzeczywistnienie – pełnia*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu, Sandomierz 2007, ISBN 978-83-7300-871-7.

Dieter Emeis, *Tajemnica naszej wiary. Katechezy i kazania na temat Mszy świętej*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2007, ISBN 978-83-7442-412-7.

Eucharystia – pokuta i pojednanie w katechezie. Praca zbiorowa pod red. ks. Józefa Stali, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2007, ISBN 978-83-7442-428-8.

Pietro Angelo Muroli, *L'ordine dei sacramenti dell'iniziazione cristiana*, CLV Roma 2007.

Aa.Vv., *L'autorité de la liturgie. Conférences Saint-Serge - LIIIe Semaine d'études liturgiques 2006*, CLV Roma 2007.

Aa.Vv., *La morte e i suoi riti. Per una celebrazione cristiana delle esequie (XXXIV Settimana di Studio dell'A.P.L. 2006)*, CLV Roma 2007.

Luca Brandolini, *Unus panis unum corpus. La liturgia sorgente della vita e della missione della Chiesa*. Miscellanea in occasione del XX anniversario di ordinazione episcopale di S.E. Mons. Luca Brandolini, CLV Roma 2007.

Vedrete la sua gloria. Novena di Natale con Vincenzo de' Paoli e Luisa de Marillac, CLV Roma 2007.

Bolesław J. Krawczyk, *Der Laie in der Liturgie und Theologie bei Pius Parsch (Pius-Parsch-Studien Bd. 6)*, Echter Verlag, Würzburg 2007, ISBN 3-429-02938-8.

Ks. Bogusław Nadolski TChr, *Święto Eucharystii. 15-22 czerwca 2008 - Międzynarodowy Kongres Eucharystyczny w Quebecu*, Wydział Duszpasterski Legnickiej Kurii Biskupiej, Legnica 2008.

Bp Wacław Józef Świerżawski, *Chrystus-Eucharystia w życiu i nauczaniu Jana Pawła II*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu, Sandomierz 2007, ISBN 83-7300-822-9.

Piero Marini, *Liturgia i piękno*, Wydawnictwo Bernardinum, Pelplin 2007.

Aleksandra Witkowska, Joanna Nastalska, *Staropolskie piśmiennictwo hagiograficzne*, t. I: *Słownik hagiografów polskich* (ss. 283), t. II: *Bibliografia hagiografii staropolskiej* (ss. 284, płyta CD), Wydawnictwo KUL, Lublin 2007, ISBN 978-83-7363-460-2.

Staropolskie piśmiennictwo hagiograficzne jest opracowaniem bibliograficznym, składającym się z dwóch części: *Słownika hagiografów polskich* i *Bibliografii hagiografii staropolskiej*. Są one ze sobą ściśle związane, prezentują zarówno sylwetki hagiografów jak i ich twórczość.

Tom I - *Słownik hagiografów polskich*, oprócz *Przedmowy* do całości dzieła i *Wstępu*, w którym omówiono drogi rozwojowe staropolskiej hagiografii, obejmuje biogramy 280 hagiografów od początku piśmiennictwa polskiego do końca XVIII wieku. Znajdują się wśród nich autorzy, tłumacze i wydawcy dzieł hagiograficznych. Istotną pomocą dla czytelników i badaczy jest wskazanie przy hasłach osobowych numerów odpowiednich pozycji zamieszczonych w *Bibliografii*.

Tom II - *Bibliografia hagiografii staropolskiej* jest częścią bibliografii piśmiennictwa polskiego tegoż okresu. Rejestruje literaturę hagiograficzną *sensu stricto*, obejmującą żywoty i legendy, opisy męczeństwa, relacje o cudach i translacji relikwii, biografie i autobiografie osób otoczonych kultem oraz teksty ascetyczno-mistyczne

ich autorstwa. Uwzględnia zarówno prace autorskie jak i przekłady. We *Wstępie* zostały omówione zasady sporządzenia bibliografii starodruków oraz przedstawione w formie graficznej m. in. relacje ilościowe dzieł oryginalnych i przekładów, chronologia druków i edycji. *Bibliografię* zamykają indeksy ułatwiające dostęp do danych, m. in. *Indeks tytułów i incipitów*, *Indeks typograficzny* czy *Indeks świętych, błogosławionych i świątobliwych*. Dołączona płyta CD z bazą danych znacznie ułatwia kwerendę bibliograficzną.

Piśmiennictwo hagiograficzne stanowi istotne ogniwo w rozwoju kultury chrześcijańskiej od jej początków na ziemiach polskich. Badania nad tą dziedziną twórczości pozostają dotąd – w porównaniu z innymi krajami Europy – spowolnione. Dostrzeżenie w hagiografii ważnego elementu kultury religijnej kolejnych epok wprowadziło ją na stałe do obiegu naukowego jako źródła wyjątkowo cennego w badaniach szeroko rozumianej antropologii chrześcijańskiej. Nowe podejście w zakresie źródłoznawstwa hagiograficznego otwiera nowe perspektywy badawcze.